

นิพนธ์ต้นฉบับ

Original Article

การวิเคราะห์กระบวนการแก้ไขปัญหา 5 ประเด็น ตามนโยบายของศูนย์บริหาร
สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (ศบค.)
ในช่วงการระบาดของโรค COVID-19 ระลอกที่ 1

Analysis of the process of solving 5 issues according to the Centre for COVID-19
Situation Administration (CCSA): 1st COVID-19 epidemic wave in Thailand

มนัญญา ประเสริฐสุข

Mananya Prasertsook

กองโรคติดต่อทั่วไป กรมควบคุมโรค

Division of Communicable Diseases,

Department of Disease Control

DOI: 10.14456/dcj.2023.4

Received: August 3, 2021 | Revised: June 27, 2022 | Accepted: June 27, 2022

บทคัดย่อ

โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด 19 เริ่มต้นจากเมืองอู่ฮั่น ประเทศจีน เมื่อปลายเดือนธันวาคม 2562 และเกิดการแพร่ระบาดไปทั่วโลก องค์การอนามัยโลกประกาศให้โรคติดเชื้อโควิด 19 เป็นภาวะฉุกเฉินทางด้านสาธารณสุขระหว่างประเทศ ทำให้ทุกประเทศทั่วโลกต้องมีการดำเนินการเพื่อรับมือกับภัยคุกคามในครั้งนี้ ประเทศไทยมีการรับมือกับสถานการณ์ฉุกเฉินนี้ โดยการตั้งศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (ศบค.) ขึ้น การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์กระบวนการแก้ไข 5 ประเด็นปัญหา ได้แก่ (1) การเดินทางเข้า-ออกราชอาณาจักรตามช่องทางระหว่างประเทศ (2) กรณี การขอเข้าประเทศของแรงงานต่างด้าว ภาคการเกษตร เช่น แรงงานเก็บลำไย ตัดอ้อย (3) การเปิดนาร่องท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต และอำเภอเกาะสมุย จังหวัด สุราษฎร์ธานี (Phuket & Samui Model) (4) การตอบสนองเฉพาะหน้า กรณีการไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง ศบค. เรื่อง การเดินทางเข้าราชอาณาจักรของทหารอียิปต์ และครอบครัวอุปถัมภ์ชูดาน และ (5) การตอบสนองเฉพาะหน้า กรณี ผู้บัญชาการกองทัพบกสหรัฐอเมริกาเยือนประเทศไทย ตามนโยบายของ ศบค. โดยมีวิธีการศึกษาเป็นการสังเคราะห์เอกสารจากบันทึกการประชุม และรายงานผลการปฏิบัติงาน โดยเน้นการวิเคราะห์เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามนโยบายของศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อโควิด 19 จากนั้นจัดกลุ่มเนื้อหาสำคัญเป็นกลุ่มเดียวกัน เชื่อมโยงเชิงเหตุและผล เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบบันทึกข้อมูลที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น เพื่อทำการ วิเคราะห์เนื้อหาตามประเด็นที่กำหนด และดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการศึกษา พบว่า ผลการวิเคราะห์การแก้ไขปัญหาตามนโยบายของ ศบค. ในภาพรวมสามารถแก้ไขปัญหา และสามารถป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อโควิด 19 ภายในประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประเด็นการเดินทางเข้า-ออกราชอาณาจักรตามช่องทางระหว่างประเทศได้มีการกำหนดมาตรการป้องกันโรคสำหรับผู้เดินทางเข้ามาในราชอาณาจักร เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 แนบท้าย คำสั่ง ศบค. เพื่อเป็นแนวปฏิบัติในการอนุญาตบุคคลประเภทต่าง ๆ เข้ามาในราชอาณาจักร รวมถึงการนำแรงงานต่างด้าวเข้าประเทศ การเปิดพื้นที่นาร่องท่องเที่ยว และการแก้ปัญหาการเข้ามาในราชอาณาจักร และเกิดประเด็นปัญหาที่ต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน ข้อเสนอแนะที่สำคัญ

คือ การสื่อสารนโยบาย และกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติ ซึ่งต้องมีโครงสร้างของคณะกรรมการโรคติดต่อจังหวัดรองรับ เพื่อให้การนำนโยบายไปปฏิบัติในระดับพื้นที่ ท้นต่อสถานการณ์ และเกิดประโยชน์สูงสุด

ติดต่อผู้พิมพ์ : มนูญญา ประเสริฐสุข

อีเมล : mananya_T@hotmail.com

Abstract

Coronavirus disease 2019 or COVID-19 started in Wuhan, China at the end of December 2019 and has spread all over the world. The World Health Organization (WHO) declared the coronavirus disease 2019 a Public Health Emergency of International Concern (PHEIC) that urge all countries around the world actively prepare the responses to deal with the threats. Thailand cope with this emergency by setting up the Centre for COVID-19 Situation Administration (CCSA). This study aimed to analyze the process of resolving problems in complied with the CCSA's policies in 5 subject matters as follows: 1) the entry into and departure from the Kingdom; 2) the entry of migrant workers of 3 nationalities (Myanmar, Laos, and Cambodia) in the agricultural sector to the Kingdom; 3) the opening of tourism pilot areas in Phuket and Koh Samui district, Surat Thani Province (Phuket & Samui Models); 4) immediate response in case of non-compliance with the CCSA order regarding the entry of Egyptian soldiers and the Sudanese charge d'affaires family into the Kingdom; and 5) immediate response in case of the US Army Commander visit Thailand. Documents related to the policy implementation of the CCSA including meeting minutes and performance reports were analyzed by content analysis, then key contents were arranged into the same group, linking by cause-effect relationship. Data collection tools was a data record form developed by the researcher to identify the contents according to the given issues and to collect the meaningful data. The results showed that the problems can be solved effectively to prevent coronavirus disease 2019 outbreak in the country. Regarding the matter of entry into and departure from the Kingdom, the disease prevention measures were established to cope with the COVID-19 outbreak as an annexed to the CCSA order. These measures are guidelines for various types of persons enter into the Kingdom including bringing migrant workers into the country, opening of tourism pilot areas and solving problems regarding the enter into the Kingdom as well as problems that required promptly action. Recommendations highlights the importance of policy communication and policy implementation process which requires the body of Provincial Communicable Disease Committee for implementing the policies at the local level, keep up with the situation, and gain maximum benefit.

Correspondence: Mananya Prasertsook

E-mail: mananya_T@hotmail.com

คำสำคัญ

ศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (ศบค.), การวิเคราะห์นโยบาย, การนำนโยบายสู่การปฏิบัติ, มาตรการเฝ้าระวังป้องกันควบคุมโรค

Keywords

The Centre for COVID-19 Situation Administration (CCSA), policy analysis, policy implementations, measurements of surveillance prevention and control

บทนำ

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด 19) ที่เริ่มต้นจากเมืองอู่ฮั่น ประเทศจีน เมื่อเดือนธันวาคม 2562 และเกิดการแพร่ระบาดไปทั่วโลกภายในระยะเวลาอันรวดเร็ว ประเทศไทยได้มีมาตรการเฝ้าระวังคัดกรองโรคที่สนามบิน เริ่มต้นตั้งแต่วันที่ 3 มกราคม 2563 โดยได้ทำการคัดกรองผู้ที่เดินทางมาจากเมืองอู่ฮั่น มณฑลหูเป่ย์ สาธารณรัฐประชาชนจีนทุกราย ที่สนามบิน 6 แห่ง ได้แก่ สนามบินสุวรรณภูมิ ดอนเมือง อุตะสา เชียงใหม่ ภูเก็ต และกระบี่ และเริ่มคัดกรองที่ยาบินจากเมืองกว่างโจว 11 เที่ยวบิน เริ่มเมื่อวันที่ 25 มกราคม 2563 โดยกำหนดนิยามในการคัดกรอง ณ ขณะนั้น คือ มาจากพื้นที่เกิดโรค มีอาการไข้มากกว่า 37.5 องศาเซลเซียส และมีอาการระบบทางเดินหายใจเฉียบพลันอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมด้วย⁽¹⁾ เมื่อวันที่ 30 มกราคม 2563 องค์การอนามัยโลกประกาศให้โรคโควิด 19 เป็นภาวะฉุกเฉินทางด้านสาธารณสุขระหว่างประเทศ (Public Health Emergency of International Concern: PHEIC)⁽²⁾ ซึ่งกรมควบคุมโรคเปิดศูนย์ปฏิบัติการภาวะฉุกเฉิน กรณีโรคติดเชื้อโควิด 19 ตั้งแต่วันที่ 4 มกราคม 2563 และยกระดับเป็นศูนย์ปฏิบัติการภาวะฉุกเฉินฯ ระดับกระทรวง ระดับ 3 เมื่อวันที่ 22 มกราคม 2563 และได้มีการบูรณาการการทำงานร่วมกับกระทรวงที่เกี่ยวข้อง อาทิ กระทรวงคมนาคม (การทำอากาศยาน) กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงการต่างประเทศ และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ซึ่งในขณะนั้น ยังไม่พบการระบาดภายในประเทศ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข ได้ติดตามสถานการณ์โรคอย่างใกล้ชิด มีการกำหนดมาตรการ และการเตรียมพร้อมรับสถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้น⁽³⁾ มีการประชุมคณะกรรมการอำนวยการเตรียมความพร้อม ป้องกันและแก้ไขปัญหาโรคติดต่ออุบัติใหม่แห่งชาติ ในการประชุมมีการรายงานผลการดำเนินงานของกระทรวงต่าง ๆ ในการแก้ไขปัญหาสถานการณ์ของโรคโควิด 19 ซึ่งที่ประชุมได้ร่วมกันกำหนดมาตรการเฝ้าระวัง ป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อโควิด 19 แบบบูรณาการ

อาทิ มาตรการด้านกฎหมาย ซึ่งต้องดำเนินงานเฝ้าระวัง สอบสวน ควบคุมโรค ภายใต้พระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2558⁽⁴⁾ มาตรการด้านการสื่อสารและลดผลกระทบ และมาตรการอื่น ๆ เช่น ด้านเศรษฐกิจ ด้านกิจกรรมสาธารณะ และด้านการดูแลคนไทยในต่างประเทศ เป็นต้น ภายใต้การสั่งการของนายกรัฐมนตรี⁽³⁾

สำหรับสถานการณ์ของประเทศไทย วันที่ 8 มกราคม 2563 พบผู้ป่วยรายแรกในประเทศ เป็นชาวจีน เดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทย และวันที่ 15 มกราคม 2563 พบผู้ป่วยคนไทยรายแรกที่เดินทางกลับมาจากต่างประเทศ⁽¹⁾ ทำให้รัฐบาลยกระดับเป็นภาวะฉุกเฉินระดับประเทศ เมื่อวันที่ 27 มกราคม 2563 นายกรัฐมนตรี พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา แถลงยกระดับศูนย์ปฏิบัติการนายกรัฐมนตรี (Prime Minister's Operation Center: PMOC) โดยการระดมความร่วมมือจากทุกภาคส่วน เพื่อการเฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุมโรคติดเชื้อโควิด 19 ของกระทรวงต่าง ๆ อาทิ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงคมนาคม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงกลาโหม กระทรวงพาณิชย์ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม สถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด 19 ยังคงแพร่ระบาดเป็นวงกว้าง ผู้ติดเชื้อและผู้เสียชีวิตเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมากทั่วโลก การระบาดของโรคดังกล่าว เป็นสถานการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยของประชาชน ประเทศไทยจึงประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินเพื่อเป็นมาตรการเข้มงวดและเร่งด่วน เพื่อควบคุมไม่ให้เกิดการแพร่ระบาดของโรคฯ ออกไปในวงกว้าง รักษาไว้ซึ่งความปลอดภัย และการดำรงชีวิตโดยปกติสุขของประชาชน เมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2563 และออกข้อกำหนดตามความในมาตรา 9 แห่งพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 (ฉบับที่ 1) (พรก.) พร้อมทั้งมีคำสั่งนายกรัฐมนตรีที่ 5/2563 เรื่อง การจัดตั้งหน่วยงานพิเศษ เพื่อปฏิบัติหน้าที่ ตาม พรก. การบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ในการดำเนินการแก้ไข สถานการณ์ฉุกเฉินให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และมีการจัดโครงสร้างของศูนย์บริหาร

สถานการณ์โควิด 19 เพื่อเป็นการจัดโครงสร้างขององค์กรให้เหมาะสมแก่การปฏิบัติหน้าที่ และเพื่อให้การดำเนินการแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉินเป็นไปอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ และใช้โครงสร้างนี้ในการดำเนินการแก้ไขปัญหา สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประเทศมาจนถึงปัจจุบัน⁽⁵⁾ เพื่อการแก้ไขปัญหาสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อโควิด 19 โดยศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (ศบค.) ที่มีประสิทธิภาพ จึงได้ทำการศึกษานี้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์กระบวนการดำเนินการตามนโยบายของ ศบค. และเลือกศึกษาในระลอกที่ 1 เนื่องจาก เป็นช่วงแรกของการแพร่ระบาดของโรค ซึ่งเป็นโรคติดต่ออุบัติใหม่ยังไม่มีนโยบายแนวทาง/มาตรการที่ชัดเจน ดังนั้นการวิเคราะห์กระบวนการกำหนดนโยบาย และการปฏิบัติตามนโยบาย จึงสามารถเป็นแนวทางการดำเนินงานสำหรับโรคติดต่ออุบัติใหม่อื่น ๆ ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

วัสดุและวิธีการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร สำหรับขั้นตอนการดำเนินการ ประกอบด้วย

การวิเคราะห์นโยบายตามแนวคิดของ Carl V. Patton⁽⁶⁾ ซึ่งแบ่งเป็น 6 ขั้นตอน คือ (1) ยืนยันและกำหนดรายละเอียดของปัญหา เพื่อให้ได้วัตถุประสงค์ที่ชัดเจน (2) กำหนดหลักเกณฑ์การประเมินผล เพื่อเปรียบเทียบ วัดผลและเลือกระหว่างทางเลือกต่าง ๆ (3) กำหนดทางเลือกของนโยบาย ซึ่งการสร้างทางเลือกของนโยบาย จำเป็นต้องมีความเข้าใจปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาอย่างชัดเจน (4) ประเมินทางเลือกของนโยบายที่ต้องประเมินความเป็นไปได้ของทางเลือกกว่าทำให้เกิดประโยชน์อย่างไร ดังนั้นจึงต้องมีข้อมูลเพื่อประเมินทางเลือกที่มากเพียงพอ เช่น ปัญหาด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมือง และด้านสังคม รวมถึงปัญหาในมิติต่าง ๆ ร่วมด้วย (5) แสดงและสร้างความแตกต่างระหว่างทางเลือกของนโยบาย (6) ติดตามนโยบายที่นำ

ไปปฏิบัติ เพื่อยืนยันถึงความต่อเนื่อง และสรุปว่านโยบายได้ก่อให้เกิดผลกระทบตามที่ตั้งใจไว้ หรือนโยบายที่ถูกเลือกมาใช้นั้นเหมาะสมกับสถานการณ์หรือไม่ และนโยบายดังกล่าวควรดำเนินการต่อ ควรปรับปรุง หรือยกเลิก

การศึกษานโยบายสาธารณะ⁽⁷⁾ นำแนวทางแบบรัฐประศาสนศาสตร์มาประยุกต์ใช้เป็นการศึกษาแบบเชื่อมระหว่างภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติเข้าด้วยกัน โดยเน้นประเด็นการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ และมีเทคนิคการวิเคราะห์ปัญหา นโยบาย โดยแบ่งเป็น (1) การวิเคราะห์เขตแดน ได้แก่ กำหนดปัญหาคร่าว ๆ (2) การวิเคราะห์โดยการจำแนก ได้แก่ การจัดกลุ่มปัญหา ด้วยการนำปัญหามาแยกเป็นส่วนย่อย เช่น ปัญหาความยากจน จัดแยกกลุ่มผู้มีรายได้ที่เส้นความยากจน และที่ได้เส้นความยากจน และการนำเอาปัญหาจากส่วนย่อยมารวมเป็นการจัดประเภท เช่น การจัดกลุ่มผู้ค้าพืชผลทางการเกษตร (3) การวิเคราะห์ลำดับชั้น ได้แก่ สาเหตุความเป็นไปได้ (possible causes) สาเหตุที่เป็นไปได้ (plausible causes) มีความน่าเชื่อถือและน่าจะเป็นจริงที่สุด และสาเหตุที่น่าจะสามารถแก้ไขได้ (actionable causes) (4) การเปรียบเทียบความเหมือน ได้แก่ เปรียบเทียบกับตัวเอง หรือเปรียบเทียบกับสิ่งที่มีอยู่อื่น ๆ (5) การวิเคราะห์โดยผู้เชี่ยวชาญ (6) การระดมสมองของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และเทคนิคการวิเคราะห์ปัญหานโยบาย โดยวิเคราะห์จากมุมมองหลายๆ มิติ เช่น (1) ทางเทคนิค (2) ทางองค์กร (3) ส่วนบุคคลสำหรับการตัดสินใจนโยบาย (Policy Decision Making) มีหลายทฤษฎี เช่น ทฤษฎีหลักการและเหตุผล (Rational-Comprehensive) ทฤษฎีหลักการและเหตุผลแบบจำกัด (Rational-Bounded) ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงจากเดิมบางส่วน (Incremental) เป็นต้น โดยปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจนโยบาย ได้แก่ ค่านิยม (Values) ความเห็นสาธารณะ (Public Opinion) ผลประโยชน์สาธารณะ (Public Interest) เอกภาพของการตัดสินใจ (Unity of Opinion) และข้อมูล

วิธีการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล

เป็นการศึกษาเอกสารโดยมีขั้นตอนเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้ เข้าร่วมประชุมกับสำนักงานเลขาธิการ ศบค. ทุกวันบันทึกรายงานการประชุมทุกการประชุม เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมบันทึกข้อมูล ได้แก่ รายงานสรุปของ ศบค. โดยศูนย์ปฏิบัติการฉุกเฉินด้านการแพทย์และสาธารณสุข กรณีโรคติดเชื้อโควิด 19 กระทรวงสาธารณสุข การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ขอบเขตของการศึกษา

เป็นการศึกษาสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ระลอกที่ 1 ระหว่างเดือนมีนาคม-กันยายน 2563

ผลการศึกษา

1. การเดินทางเข้า ออก ราชอาณาจักรตามช่องทางระหว่างประเทศ

ประเด็นปัญหา

ตามที่รัฐบาลได้มีการออกข้อกำหนดออกตามความในมาตรา 9 ฉบับที่ 1 ข้อ 3 เรื่องการปิดช่องทางเข้ามาในราชอาณาจักร เพื่อห้ามการเดินทางเข้ามาในราชอาณาจักรในทุกช่องทาง โดยยกเว้นบุคคลบางกลุ่มที่ได้รับอนุญาตให้สามารถเดินทางเข้ามาในราชอาณาจักรได้ตามความจำเป็นนั้น ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศ โดยเฉพาะภาคธุรกิจ และภาคการท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก

ข้อมูลประกอบการตัดสินใจ คณะที่ปรึกษาด้านผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคม ให้ข้อเสนอแนะ เพื่อขอผ่อนคลายมาตรการเข้ามาในราชอาณาจักร สำหรับชาวต่างชาติกลุ่มนักท่องเที่ยว นักลงทุน

สำนักงานประสานงานกลาง ศูนย์ปฏิบัติการฉุกเฉินด้านการแพทย์และสาธารณสุข ศูนย์ปฏิบัติการด้านการเดินทางเข้าออกประเทศและการดูแลคนไทยในต่างประเทศ ศูนย์ปฏิบัติการด้านมาตรการป้องกันและช่วยเหลือประชาชน เสนอมาตรการผ่อนปรนให้บุคคลที่ได้รับอนุญาตให้เดินทางเข้ามาในราชอาณาจักรได้ เพิ่ม

เต็มจำนวน 3 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 บุคคลที่นายกรัฐมนตรีอนุญาต อาทิ คณะทูต คณะกงสุล องค์การระหว่างประเทศ หรือผู้แทนรัฐบาลที่มาปฏิบัติงานในประเทศไทย ผู้ขนส่งสินค้าตามความจำเป็น เป็นต้น

กลุ่มที่ 2 คนไทยกลับบ้าน ซึ่งต้องเข้าสู่ระบบกักกันทุกคน และต้องมีมาตรการ ควบคุม ดูแลอย่างเหมาะสม อาทิ 1) มีการกำหนดจำนวนและระบบรองรับในการกลับเข้าประเทศที่ชัดเจน ทั้งก่อนกลับ ระหว่างทาง และเมื่อเดินทางมาถึงประเทศไทย 2) มีการกำหนดเที่ยวบินล่วงหน้า และ 3) มีการจัดเตรียมทรัพยากรในการรองรับการกลับประเทศ เช่น โรงแรมในการกักกันตัว ทีมงานในการบริหารจัดการ งบประมาณ เป็นต้น

กลุ่มที่ 3 คนต่างชาติ มีการพิจารณาแบ่งเป็นกลุ่มเพื่อผ่อนปรนการเดินทางเข้ามาในประเทศไทย โดยพิจารณาจากวัตถุประสงค์ในการเข้ามา ความจำเป็นด้านเศรษฐกิจ และสังคม รวมทั้งระยะเวลาในการพำนักอยู่ในประเทศไทย

ผลการวิเคราะห์กระบวนการดำเนินการตามนโยบาย

พบว่า ศบค. กำหนดทางเลือกในการแก้ไขปัญหา การปิดช่องทางเข้ามาในราชอาณาจักร เพื่อห้ามการเดินทางเข้ามาในราชอาณาจักรในทุกช่องทาง โดยยกเว้นบุคคลบางกลุ่มที่ได้รับอนุญาตให้สามารถเดินทางเข้ามาในราชอาณาจักรได้ตามความจำเป็น มีการฝึกอบรมชุดติดตามทางการแพทย์ การติดตามคณะจนเสร็จสิ้นภารกิจ การถอดบทเรียน การคิดค่าใช้จ่ายกับกรมบัญชีกลาง คณะกรรมการเฉพาะกิจพิจารณาผ่อนคลายการบังคับใช้มาตรการป้องกันและยับยั้งการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อโควิด 19 มีการประชุมเพื่อพิจารณาปรับปรุง แก้ไขเพิ่มเติมในรายละเอียด มาตรการป้องกันโรคสำหรับผู้เดินทางเข้ามาในราชอาณาจักร เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 แนบท้ายคำสั่ง ศบค. ที่ 8/2563 เรื่อง แนวปฏิบัติตามข้อกำหนดออกตามความในมาตรา 9 แห่ง พรก. การบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 (ฉบับที่ 7) (พรก.) มาตรการป้องกันโรคสำหรับผู้เดินทางเข้ามาใน

ราชอาณาจักรเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรค (โควิด 19) แนบท้าย คำสั่ง ศบค. ที่ 8/2563 ลงวันที่ 31 กรกฎาคม 2563 ได้กำหนดมาตรการป้องกันโรคทั้งมาตรการก่อนการเดินทางเข้ามาในราชอาณาจักร มาตรการเมื่อเดินทางถึง/ระหว่างอยู่ในราชอาณาจักร และมาตรการก่อนเดินทางออกจากราชอาณาจักร พร้อมกำหนดหน่วยงานผู้รับผิดชอบสำหรับผู้เดินทางเข้ามาในราชอาณาจักร ทั้ง 11 วงเล็บ เพื่อให้หน่วยงานที่รับผิดชอบนำไปปฏิบัติ ทำให้การบริหารสถานการณ์โควิด 19 เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ มากยิ่งขึ้น

2. กรณีการขอเข้าประเทศของแรงงานต่างด้าวภาคการเกษตร เช่น แรงงานเก็บลำไย ตัดอ้อย

ประเด็นปัญหา

เนื่องจากมีการออกคำสั่ง ศบค. ที่ 8/2563 เรื่องแนวปฏิบัติตามข้อกำหนดออกตามความในมาตรา 9 แห่ง พรก. การบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 (ฉบับที่ 7) อนุญาตเฉพาะแรงงานที่ได้รับอนุญาตจากทางราชการเท่านั้น ทำให้องค์กรภาคธุรกิจการเกษตร แสดงความจำนง ขอให้นำแรงงานต่างด้าวเข้ามาในประเทศ เพื่อเข้ามาเก็บเกี่ยวผลผลิตทางการเกษตร เนื่องจากเข้าสู่ฤดูกาลเก็บเกี่ยวผลผลิตทางการเกษตร เช่น ลำไย อ้อย สับปะรด โดยรองผู้ว่าราชการจังหวัดจันทบุรี และคณะ ได้นำประเด็นข้อหารือเพื่อการอนุญาตให้แรงงานต่างด้าวเดินทางเข้าราชอาณาจักรเพื่อเก็บลำไยที่จังหวัดจันทบุรี และสมำพันธ์ขาว (สมช.) ไร่อ้อยแห่งประเทศไทย ยื่นเรื่องต่อคณะกรรมการความมั่นคงแห่งรัฐ กิจการชายแดนไทย ยุทธศาสตร์ชาติ และการปฏิรูปประเทศ ในประเด็นการบริหารจัดการด้านสุขภาพสำหรับแรงงานต่างด้าวตามแนวชายแดน ขอให้นำแรงงานต่างด้าว (กัมพูชา) เข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อตัดอ้อย

ผลการวิเคราะห์กระบวนการดำเนินการตามนโยบาย

จากการประชุมสำนักงานประสานงานกลางฯ ได้กำหนดทางเลือกในการแก้ไขปัญหาโดยมีมติเห็นชอบให้จังหวัดจันทบุรี ดำเนินการตามหลักการ ดังนี้

1. จังหวัดจันทบุรีทำความเข้าใจกับประชาชนในพื้นที่

2. ให้ดำเนินการการตรวจหาเชื้อฯ ที่ Organization Quarantine (OQ) แบบ Pool sample ที่ Day 0 และ Day 11-13

3. กำหนดสถานที่กักกันของแรงงาน 3 รูปแบบ คือ ล้ง โรงแรม วัด หรือมหาวิทยาลัยราชภัฏ หรืออื่น ๆ

4. ให้กรมการจัดหางาน ควบคุมจำนวนแรงงานที่เข้ามา รองผู้ว่าฯ หรือ แรงงานจังหวัด เกี่ยวกับจำนวนแรงงานที่เข้ามา

5. มอบกระทรวงมหาดไทย กำกับให้ทุกฝ่ายปฏิบัติตามแนวทางเดียวกัน

6. ผู้ประกอบการต้องจัดทำรายชื่อ และกำหนดวันเดินทางของแรงงาน ส่งให้กับแรงงานจังหวัด เพื่อดำเนินการนำเข้าแรงงานตามระเบียบ และกระทรวงแรงงานส่งรายชื่อให้กับกระทรวงการต่างประเทศ เพื่อทราบเรื่องด้วย

7. จังหวัด หรือผู้ประกอบการเพื่อจัดทำสัญญาในการรับผิดชอบค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในช่วงกักตัว Day 0-14 และเมื่อครบการ Quarantine 14 วัน ดำเนินการซื้อประกันควบคุมโควิดตามระบบต่อไป

8. เรื่องการเดินทางข้ามถิ่นของแรงงาน ในอนาคตนั้น ต้องหารือกับหลายหน่วยงานในการแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องต่อไป โดยหากจำเป็นให้เป็นข้อตกลงระหว่างจังหวัด

มติที่ประชุม กรณีสมาพันธ์ขาวไร่อ้อยแห่งประเทศไทย ขอหารือเรื่องการนำแรงงานต่างด้าว (กัมพูชา) เข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อตัดอ้อย ประมาณ 50,000 คน ดังนี้

1. มอบกองบัญชาการตำรวจชายแดน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ จัดทำหนังสือถึงกระทรวงแรงงานเพื่อขอใช้งบประมาณกองทุน เพื่อสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดตั้ง OQ

2. มอบกระทรวงแรงงานเสนอขอความเห็นชอบต่อ ครม. ให้กองบัญชาการตำรวจชายแดน สำนักงาน

ตำรวจแห่งชาติจัดตั้ง OQ เพื่อรองรับแรงงานต่างชาติ

3. กระทรวงแรงงานพิจารณาใช้งบประมาณจากกองทุนสนับสนุนค่าใช้จ่ายสำหรับบริหารจัดการค่ากักกันและค่าปรับปรุงสถานที่

4. สมาพันธ์ชาวไร่ฮ้อยเป็นผู้รับผิดชอบ ค่าอาหาร และค่าประกันโควิด 19

สำหรับแรงงานที่นำเข้ามาตามฤดูกาล สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองสามารถตรวจลงตราให้ได้ ครึ่งละ 30 วัน จำนวน 3 ครั้ง อย่างไรก็ตามแรงงานไม่สามารถข้ามจังหวัดได้

กระทรวงสาธารณสุข ได้แนวทางเตรียมการสำหรับมาตรการผ่อนปรนแรงงานต่างด้าว ดังนี้ (1) Quarantine: การกักกันกลุ่มเสี่ยง (2) Testing: การเฝ้าระวัง และตรวจจับที่รวดเร็ว (Early Detection) (3) Tracing: การติดตามผู้สัมผัสและควบคุมโรค (4) Isolation: การแยกกักผู้ป่วย (5) Quarantine: การกักกันผู้สัมผัสกลุ่มเสี่ยง และมีการประชุมเพื่อปรับปรุงหลักเกณฑ์และแนวทางการดำเนินการใน Quarantine ประเภทต่างๆ ดังนี้ ปรับการกำหนดสถานที่กักกันในรูปแบบเฉพาะองค์กร (OQ) เป็น OQ ประเภท ก. ข. และ ค. คือ (1) สถานที่กักกันในรูปแบบเฉพาะองค์กร ประเภท ก. หมายถึง สถานที่กักกันในรูปแบบเฉพาะองค์กรที่จัดในลักษณะสถานที่พักแบบเดี่ยว มีสิ่งจำเป็นในการดำรงชีวิตสนับสนุนให้เป็นรายบุคคล และไม่มีการรวมกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมใดๆ (2) สถานที่กักกันในรูปแบบเฉพาะองค์กร ประเภท ข. หมายถึงสถานที่กักกันในรูปแบบเฉพาะองค์กรที่จัดขึ้นในอาคารถาวร มีการนอนรวมกันเป็นกลุ่ม และใช้พื้นที่ส่วนกลางร่วมกัน อาทิ ห้องน้ำ ห้องอาบน้ำ เป็นต้น หรือในลักษณะการแยกพักเดี่ยวแต่มีการรวมกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมใดๆ ที่เป็นการพบเจอกันหลายคน (3) สถานที่กักกันในรูปแบบเฉพาะองค์กร ประเภท ค. หมายถึงสถานที่กักกันในรูปแบบเฉพาะองค์กรที่จัดตั้งขึ้นเป็นโครงสร้างชั่วคราว มีลักษณะการนอนหรือใช้ชีวิตรวมกันเป็นกลุ่มและใช้พื้นที่ส่วนกลางร่วมกัน อาทิ ห้องน้ำ ห้องอาบน้ำ สถานที่ประกอบอาหาร เป็นต้น นอกจากนี้ กระทรวง

สาธารณสุขได้ชี้แจงเรื่องการทำประกันโควิด 19 สำหรับแรงงานต่างด้าว โดยมีข้อเสนอต่อที่ประชุม อาจใช้แนวทางเดียวกับแรงงานประมง คือ ให้กระทรวงแรงงานเสนอเรื่องเข้า ครม. เพื่อออกประกาศกระทรวงแรงงานให้กระทรวงสาธารณสุขสามารถทำประกันโควิด 19 ให้กับแรงงานต่างด้าวได้ หรืออาจให้ ศบค. ออกประกาศโดยอาศัยอำนาจตาม พรก. ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ทั้งนี้ในการจัดทำประกันโควิด 19 สำหรับแรงงานต่างด้าว และนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงแรงงาน กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ต้องรับรู้ และมีข้อตกลงในแนวทางการดำเนินงานร่วมกัน (MOU) เพื่อให้การทำประกันโควิด 19 สามารถดำเนินการได้ตามที่ ศบค. กำหนด

ประโยชน์จากการปฏิบัติตามคำสั่ง ศบค. ที่ 8/2563 เรื่อง แนวปฏิบัติตามข้อกำหนดออกตามความในมาตรา 9 แห่ง พรก. การบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 (ฉบับที่ 7) เกี่ยวกับแรงงานต่างด้าว ทำให้การบริหารสถานการณ์โควิด 19 เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการอนุญาตให้แรงงานต่างด้าวสามารถเข้ามาทำงานในราชอาณาจักร ได้แก่ กระทรวงแรงงาน สำนักงานตำรวจตรวจคนเข้าเมือง และจังหวัดที่มีความต้องการนำแรงงานภาคเกษตรเข้ามาในราชอาณาจักร มีแนวทางในการดำเนินงาน ทำให้ผู้ประกอบการเจ้าของกิจการภาคเกษตร สามารถดำเนินการเก็บเกี่ยวผลผลิต ซึ่งเป็นการสร้างรายได้ให้กับเกษตรกร และเพื่อประโยชน์ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ

3. การเปิดนาร่องท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต และอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี (Phuket & Samui Model)

ประเด็นปัญหา

ตามที่รัฐบาลได้มีการออกข้อกำหนดออกตามความในมาตรา 9 ฉบับที่ 1 ข้อ 3 เรื่องการปิดช่องทางเข้ามาในราชอาณาจักร เพื่อห้ามการเดินทางเข้ามาในราชอาณาจักรในทุกช่องทาง โดยยกเว้นบุคคลบางกลุ่มที่ได้รับอนุญาตให้สามารถเดินทางเข้ามาในราชอาณาจักรได้

ตามความจำเป็น ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะภาคธุรกิจการท่องเที่ยว ดังนั้น เพื่อเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจ ด้านการท่องเที่ยวของ ประเทศ รัฐบาลจึงได้ออกข้อกำหนดฯ (ฉบับที่ 13)⁽⁸⁾ เพื่อเป็นการผ่อนคลายให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต และอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้

แนวทางการแก้ไขปัญหา ได้แก่ ผลการประชุม คณะกรรมการ ศบค. ครั้งที่ 9/2563 คณะที่ปรึกษา ด้านผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมใน ศบค. สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ให้ข้อเสนอแนะเพื่อขอผ่อนคลายมาตรการเข้ามาในราชอาณาจักร สำหรับชาวต่างชาติกลุ่มนักท่องเที่ยว นักลงทุน โดยให้จังหวัดภูเก็ต และอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นพื้นที่นำร่องเพื่อการท่องเที่ยว นอกจากนี้สำนักงานประสานงานกลาง ศูนย์ปฏิบัติการฉุกเฉินด้านการแพทย์และสาธารณสุข ศูนย์ปฏิบัติการด้านการเดินทางเข้าออกประเทศและการดูแลคนไทยในต่างประเทศ ศูนย์ปฏิบัติการด้านมาตรการป้องกันและช่วยเหลือประชาชนได้เสนอต่อ ศบค. พิจารณามาตรการผ่อนปรน ให้บุคคลที่ได้รับอนุญาตให้เดินทางเข้ามาในราชอาณาจักรได้เพิ่มเติมจำนวน 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่ม 1 บุคคลที่นายกรัฐมนตรีอนุญาต กลุ่ม 2 คนไทยกลับบ้าน และกลุ่มที่ 3 คนต่างชาติ ซึ่งมีการพิจารณาแบ่งเป็นกลุ่มเพื่อผ่อนปรนการเดินทางเข้ามาในประเทศไทย โดยพิจารณาจากวัตถุประสงค์ในการเข้ามา ความจำเป็นด้านเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งระยะเวลาในการพำนักอยู่ในประเทศไทย และได้ออกข้อกำหนดออกตามความในมาตรา 9 แห่ง พรก. การบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 (ฉบับที่ 13) ประกาศ ณ วันที่ 31 กรกฎาคม 2563 ข้อ 3 การกำหนดผู้เดินทางเข้ามาในราชอาณาจักรเพิ่มเติม เพื่อประโยชน์ในการจัดการคัดกรองบุคคลที่เดินทางเข้ามาในราชอาณาจักร การควบคุมและป้องกันมิให้เกิดการระบาดของโรค และข้อ 4 เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมและขับเคลื่อนเศรษฐกิจควบคู่ไปกับการรักษาความมั่นคงปลอดภัยด้านสาธารณสุขของประเทศ

และมติ ครม. เมื่อวันที่ 15 กันยายน 2563 ลำดับที่ 20 ได้มีการกำหนด เรื่อง แนวทางการเปิดรับนักท่องเที่ยวประเภทพิเศษ Special Tourist VISA (STV) อีกด้วย

ผลวิเคราะห์กระบวนการดำเนินการตามนโยบาย

ทางเลือกในการแก้ไขปัญหาด้านการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นรายได้หลักของประเทศ โดยการกำหนดพื้นที่นำร่องท่องเที่ยวในจังหวัดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญของประเทศ ทั้งนี้ พลเอกฉัตรพล นาควาณิชชย์ และคณะเดินทางไปยังจังหวัดภูเก็ต และอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อ (1) พบปะเยี่ยมเยียน ปรึกษาหารือ รับทราบข้อคิดเห็นของผู้แทนพี่น้องประชาชนในพื้นที่ ทั้งภาครัฐ ภาคประชาชน (2) ทราธิ์และประเมินความพร้อม ในการขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจในพื้นที่ จังหวัดภูเก็ต และสุราษฎร์ธานี ตามขีดความสามารถ ตามความเหมาะสม ตามความพร้อม จากการประชุมร่วมกับผู้ว่าราชการจังหวัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต และอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นสำคัญ ดังนี้ (1) ต้องมีการจัดตั้ง ศปก. จว. ภูเก็ต ที่มีการบริหารงานอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ (2) การเตรียมความพร้อมของท่าอากาศยานภูเก็ต ท่าอากาศยานเกาะสมุย (3) มีการจัดตั้ง Alternative Local State Quarantine (ALSQ) ที่มีประสิทธิภาพและมีจำนวนเพียงพอ (4) กำหนดพื้นที่ท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ (คนไทยสามารถร่วมกิจกรรมได้) เพื่อให้มาตรการป้องกันโรคโควิด 19 สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ (5) ให้มีการเข้มงวดในลักษณะคุมไว้สังเกตของบุคคลที่เดินทางเข้าออกพื้นที่จังหวัดภูเก็ต และอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ทั้งทางบกและทางน้ำ เพื่อสวัสดิภาพของชาวภูเก็ต และชาวเกาะสมุย ในภาพรวมด้วย และควร (1) มีแผนเตรียมความพร้อมด้านสาธารณสุข ทั้งด้านบุคลากรทางการแพทย์และเวชภัณฑ์ รวมทั้งสิ่งของจำเป็นสำหรับดำรงชีวิตให้มีความพร้อมระดับหนึ่ง รองรับภาระระบอบต่อไปที่อาจเกิดขึ้น โดยมี ศปก. (Operations Center) วางแผนอำนวยความสะดวกดำเนินการอย่างบูรณาการและ

ประสานสอดคล้อง ยึดหลักการ Quarantine 14 วัน ร่วมกับ Closed Observation ในทุกกิจกรรมที่สามารถทำได้ มีทีมติดตามทางการแพทย์กำกับดูแลตามห้วงเวลาตามความเหมาะสม (2) อาจพิจารณาจัดตั้งกองทุนเพื่อเตรียมความพร้อมรองรับการระบาดที่อาจเกิดขึ้น เพื่อให้ชาวภูเก็ตที่มีความกังวลได้มีความผ่อนคลายขึ้นบ้าง โดยมีการหารือในการแบ่งส่วนรายได้จากการอนุญาตให้บุคคลต่างชาติเดินทางเข้าพื้นที่ สมทบกองทุนดังกล่าวด้วยความสมัครใจและการยอมรับจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง (3) ให้มีการสร้างการรับรู้ สร้างความเข้าใจ ให้กับเจ้าหน้าที่หรือบุคลากรที่เกี่ยวข้องหรือมีส่วนร่วมในแต่ละกิจกรรม ให้ยึดถือมาตรการ Self-Quarantine ตามที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนดโดยเคร่งครัด มีการทำความเข้าใจกับประชาชนในพื้นที่อย่างจริงจังและเปิดเผย

คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติในหลักการตามที่กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาเสนอเรื่องแนวทางการเปิดรับนักท่องเที่ยวประเภทพิเศษ Special Tourist VISA (STV) และให้กระทรวงการท่องเที่ยวฯ หารือร่วมกับกระทรวงมหาดไทย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในรายละเอียด ดังนี้

1) อนุมัติหลักการให้คนต่างด้าวที่มีคุณสมบัติ ดังนี้ 1.1 เป็นบุคคลต่างด้าวที่ประสงค์เดินทางมาพำนักระยะยาว (Long Stay) ภายในประเทศไทย 1.2 ยอมรับปฏิบัติตามมาตรการด้านสาธารณสุขที่ประกาศใช้ภายในประเทศไทย และตกลงยินยอมกักตัวในห้องพักจำนวน 14 วัน (ALSQ) 1.3 มีหลักฐานสถานที่พักอาศัยระยะยาวภายในประเทศไทย (Long Stay) โดยมีหลักฐานการชำระเงินค่าโรงแรมที่พัก (ALSQ) หรือโรงพยาบาลที่พัก (AHQ) ในประเทศ ตามระยะเวลาที่ประสงค์พำนักระยะยาว (Long Stay) ภายในประเทศไทย หรือหลักฐานสำเนาโฉนดห้องชุดของที่พักอาศัยประเภทคอนโดมิเนียมที่เป็นกรรมสิทธิ์ของบุคคลต่างด้าวหรือบุคคลในครอบครัวของบุคคลต่างด้าว หรือหลักฐานการเช่าที่พักประเภทคอนโดมิเนียมหรือบ้านพัก หรือหลักฐานการชำระเงินค่าน้ำของบุคคลต่างด้าวในการซื้อหรือเช่าที่พักอาศัยประเภท

คอนโดมิเนียม โดยบุคคลต่างด้าวต้องผ่านการดำเนินการตามการควบคุมการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อโควิด 19 ตามที่กระทรวงสาธารณสุขและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำหนดมีสิทธิขอรับการตรวจลงตราประเภทนักท่องเที่ยว เป็นพิเศษ Special Tourist Visa (STV) โดยเสียค่าธรรมเนียมการตรวจลงตรา ครั้งละ 2,000 บาท ได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นเวลา 90 วัน

2) ภายหลังจากที่ครบกำหนดเวลาอนุญาตตามข้อ 1 แล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองมีอำนาจอนุญาตให้อยู่ต่อไปได้อีก 2 ครั้ง ๆ ละ 90 วัน โดยคนต่างด้าวต้องยื่นคำขอตามแบบและเสียค่าธรรมเนียมตามที่กำหนด

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยว เช่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา หน่วยงานภาคธุรกิจด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดภูเก็ต และอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ตลอดจนประชาชนในจังหวัด มีรายได้ในการดำรงชีวิต และเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจทั้งในระดับจังหวัด และระดับประเทศ

4. การตอบสนองเฉพาะหน้า กรณีการไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง ศบค. เรื่อง การเดินทางเข้าราชอาณาจักรของทหารอียิปต์ และครอบครัวอุปถัมภ์

สถานการณ์ที่ 1 ผู้ป่วยเด็กหญิง อายุ 9 ปี สัญชาติชูดาน เดินทางมาพร้อมกับครอบครัวที่เป็นคณะทูตถึงประเทศไทย เมื่อวันที่ 10 กรกฎาคม 2563 และได้รับการตรวจคัดกรองที่สนามบินฯ ไม่มีอาการ มีการเก็บตัวอย่างส่งตรวจ ผลพบเชื้อ บิดานำส่งผู้ป่วยเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลเอกชนแห่งหนึ่ง ในกรุงเทพมหานคร มีการตรวจซ้ำ ผลพบเชื้อ สมาชิกที่เหลือถูกกักกันในที่พัก ซึ่งเป็นคอนโดมิเนียมส่วนตัวของบิดาในกรุงเทพมหานคร เป็นการไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง ศบค. ที่ 7/2563 (ฉบับที่ 6)⁽⁹⁾ มาตรการป้องกันโรคสำหรับผู้เดินทางเข้ามาในราชอาณาจักร เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 แนบท้ายคำสั่งฯ ข้อ 1 (3) และ (5) (6)

สถานการณ์ที่ 2 กระทรวงการต่างประเทศ และกองทัพอากาศ ได้รับแจ้งว่ามีเครื่องบินทหารพร้อมลูกเรือ 31

นาย เดินทางมาจากประเทศอียิปต์ เพื่อไปปฏิบัติภารกิจทางทหารที่ประเทศจีน และขอแวะพักเติมน้ำมันที่ประเทศไทย เดินทางมาถึงท่าอากาศยานนานาชาติอู่ตะเภา เมื่อวันที่ 8 กรกฎาคม 2563 และเข้าพักที่โรงแรม DVaree จังหวัดระยอง ในวันที่ 10 กรกฎาคม 2563 ทีม CDCU (Communicable Disease Control Unit) อำเภอเมืองระยอง เข้าคัดกรองอาการของทหารอียิปต์เก็บตัวอย่างส่งตรวจ จำนวน 31 ราย คณะทหารอียิปต์เดินทางออกจากประเทศไทยในวันที่ 11 กันยายน 2563 ได้รับการผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการ วันที่ 12 กรกฎาคม 2563 ยืนยันพบเชื้อในคณะทหารอียิปต์ 1 ราย ซึ่งทหารอียิปต์รายดังกล่าว ไม่ยินยอมตรวจเชื้อและเข้าพักในสถานที่ที่ยังไม่ผ่านการรับรองว่าเป็นสถานที่กักกันโรคที่รัฐกำหนด มีการเดินทางออกนอกสถานที่ ซึ่งเป็นการไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนด⁽⁵⁾

ประเด็นปัญหา

จากทั้ง 2 เหตุการณ์ ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและความเชื่อมั่นของประชาชนจังหวัดระยอง เกิดกระแสความไม่พอใจของประชาชนอย่างรุนแรง เนื่องจากคิดว่าครอบครัวทูตและทหาร ได้รับสิทธิพิเศษตามข้อบังคับของ ศบค. ประชาชนขาดความเชื่อมั่น สิ่งตามมาคือความเสียหายทุกมิติ โดยเฉพาะเศรษฐกิจการท่องเที่ยว โครงการรับนักท่องเที่ยวต่างชาติจำเป็นต้องเลื่อนไม่มีกำหนด ส่งผลทำให้แรงงานที่หยุดไปก่อนหน้านี้และเตรียมกลับเข้ามาทำงานใหม่ ถูกปฏิเสธ นายจ้างหลายแห่งให้แรงงานเหล่านี้รอสถานการณ์ไปอีกระยะน้อย 14 วัน หรือจนกว่าจะมีความชัดเจนว่าไม่พบการระบาดระลอก 2 และรัฐบาลไม่มีการล็อกดาวน์รอบใหม่ โรงเรียนในจังหวัดระยองถูกปิด ส่งผลถึงการปิดโรงเรียนบางแห่งในกรุงเทพมหานคร

ผลวิเคราะห์กระบวนการดำเนินการตามนโยบาย

จากการประชุมสำนักงานประสานงานกลางฯ มีการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า กรณีข้างต้น โดยมีมติ ดังนี้

1. ศบค. ดำเนินการทบทวนการผ่อนคลายมาตรการกักกันของบุคคลในคณะทูต โดยเฉพาะคู่สมรส บิดามารดา หรือบุตรของบุคคลดังกล่าว

2. ให้กระทรวงการต่างประเทศ ดำเนินการยกเลิกการอนุญาตการบินเข้า ของเที่ยวบินกองทัพอากาศอียิปต์ที่ได้อนุญาตไปแล้ว จำนวน 8 เที่ยวบิน (17-20 และ 25-29 กรกฎาคม 2563)

3. ให้ชะลอการอนุญาตเดินทางเข้ามาในราชอาณาจักรแบบผ่อนคลายมาตรการ State Quarantine ตามข้อกำหนด ฉบับที่ 12 (2), (3), (11) ไปก่อน และมีการทบทวนมาตรการควบคุมให้มีความรัดกุมรอบคอบ จึงให้มีการดำเนินการต่อไป

4. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงศึกษาธิการ ทำความเข้าใจกับพื้นที่เรื่อง แนวทางการดำเนินงานที่ถูกต้อง กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข จัดทำแนวทางการดำเนินการปิดหรือไม่ปิดสถานศึกษา สถานประกอบการ กรณีเกิดโรคโควิด 19

5. กำหนดมาตรการ “ฟื้นฟู และกระตุ้นเศรษฐกิจ จังหวัดระยอง” เพื่อเยียวยาความรู้สึกของประชาชน และช่วยบรรเทาความเสียหายด้านเศรษฐกิจของจังหวัดระยอง

การประชุมคณะกรรมการ ศบค. ครั้งที่ 9/2563 เมื่อวันที่ 29 มิถุนายน 2563 ณ ตึกสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล ประเด็นที่ 5 มาตรการผ่อนคลายการเข้ามาในราชอาณาจักร เนื่องจากสถานการณ์ของโรคโควิด 19 ของประเทศไทยมีแนวโน้มที่ดีขึ้น ประกอบกับรัฐได้ดำเนินการมาตรการผ่อนคลายการบังคับใช้กฎหมายเพื่อลดผลกระทบด้านเศรษฐกิจและสนับสนุนให้ประชาชนสามารถดำรงชีวิตได้อย่างเป็นปกติมาอย่างต่อเนื่อง สมช. ได้เสนอต่อ ศบค. พิจารณาผ่อนปรนให้ มีบุคคลที่ได้รับอนุญาตให้เดินทางเข้ามาในราชอาณาจักรได้เพิ่มเติมจำนวน 3 กลุ่ม คือ กลุ่ม 1 บุคคลที่นายกรัฐมนตรีอนุญาต อาทิ คณะทูต คณะกงสุล องค์การระหว่างประเทศ หรือผู้แทนรัฐบาลที่มาปฏิบัติงานในประเทศไทย ผู้ขนส่งสินค้าตามความจำเป็น เป็นต้น กลุ่มที่ 2 คนไทยกลับบ้าน ซึ่งต้องเข้าสู่ระบบกักกันทุกคน และต้องมีมาตรการควบคุม ดูแลอย่างเหมาะสม กลุ่มที่ 3 คนต่างชาติ ซึ่งมีการพิจารณาแบ่งเป็นกลุ่มเพื่อ

ผ่อนปรนการเดินทางเข้ามาในประเทศไทย โดยพิจารณาจากวัตถุประสงค์ในการเข้ามา ความจำเป็นด้านเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งระยะเวลาในการพำนักอยู่ในประเทศไทย และมีข้อสั่งการนายกรัฐมนตรี ดังนี้ กลุ่มคนต่างชาติที่เดินทางมาอย่างเป็นทางการในฐานะแขกของรัฐบาล หรือส่วนราชการขอให้คณะกรรมการเฉพาะกิจพิจารณาผ่อนคลายเป็นพิเศษ ได้พิจารณากลับกรองจำนวนคณะให้สอดคล้องกับมาตรการป้องกันโรคของทางราชการที่ได้เตรียมการไว้ สำหรับกลุ่มคนต่างชาติที่เป็นแขกของรัฐบาลให้ศูนย์ปฏิบัติการมาตรการเข้าออกประเทศและการดูแลคนไทยในต่างประเทศร่วมกับศูนย์ปฏิบัติการฉุกเฉินด้านการแพทย์และสาธารณสุข ร่วมกำหนดแนวทางปฏิบัติตั้งแต่ประเทศต้นทาง การปฏิบัติเมื่อเดินทางถึงประเทศไทย การปฏิบัติระหว่างอยู่ในประเทศไทย จนถึงการติดตามเมื่อเดินทางกลับประเทศต้นทางไปแล้วอย่างเป็นขั้นตอนตามมาตรการป้องกันโรคที่ทางราชการกำหนด ให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ในการเดินทางเข้าราชอาณาจักรของคนต่างชาติในแต่ละกลุ่ม โดยให้ยึดหลักการรักษาสสมดุลระหว่างสุขภาพ เศรษฐกิจ และสังคม เป็นสำคัญ

นอกจากนี้ มีการออกคำสั่ง ศบค. ที่ 7/2563 เรื่อง แนวปฏิบัติตามข้อกำหนดออกตามความในมาตรา 9 แห่ง พรก. การบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 (ฉบับที่ 6) ได้กำหนดมาตรการป้องกันโรคสำหรับผู้เดินทางเข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 แนบท้ายคำสั่งลงวันที่ 30 มิถุนายน 2563 อีกทั้งยังได้ทบทวนมาตรการฯ และออกคำสั่ง ศบค. ที่ 8/2563 เรื่อง แนวปฏิบัติตามข้อกำหนดออกตามความในมาตรา 9 แห่ง พรก. การบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 (ฉบับที่ 7) และกำหนดมาตรการป้องกันโรคสำหรับผู้เดินทางเข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 แนบท้ายคำสั่งศูนย์ ศบค. ที่ 8/2563 ลงวันที่ 31 กรกฎาคม 2563

ผลจากการปฏิบัติตามนโยบาย ทำให้มีการทบทวนมาตรการป้องกันโรคสำหรับผู้เดินทางเข้ามาใน

ราชอาณาจักร เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ที่มีความครอบคลุม และชัดเจนในข้อปฏิบัติที่เชื่อมต่อระหว่างหน่วยงาน ทำให้เกิดการบูรณาการการทำงานในภาพรวมประเทศ ที่สามารถนำไปเป็นแนวปฏิบัติที่เป็นมาตรฐานสำหรับกรณีอื่น ๆ มีการทบทวนแนวทางการปฏิบัติงาน (Flow) ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเข้ามาในราชอาณาจักร และกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร่วมจัดกิจกรรม “ร่วมใจ ฝ่าโควิด จังหวัดระยอง” เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจ และสร้างความมั่นใจให้กับประชาชนชาวจังหวัดระยอง

ผลจากการปฏิบัติตามนโยบาย การตอบสนองเฉพาะหน้า กรณี การจัดกิจกรรมร่วมใจ ฝ่าโควิด จังหวัดระยอง โดยมีรูปแบบการแข่งขัน การจัดงาน ดำเนินการตามมาตรการป้องกันโรคเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 สำหรับประเภทกิจการ ตามคำสั่ง ศบค. ที่ 4/2563 เรื่อง แนวปฏิบัติตามข้อกำหนดออกตามความในมาตรา 9 แห่ง พรก. บริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 (ฉบับที่ 3) และคำสั่ง ศบค. ที่ 5/2563 เรื่อง แนวปฏิบัติตามข้อกำหนดออกตามความในมาตรา 9 แห่ง พรก. บริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 (ฉบับที่ 4) โครงการรณรงค์จัดกิจกรรม ร่วมใจฝ่าโควิด จังหวัดระยอง มีกิจกรรมที่จัดขึ้น 7 กิจกรรม ระหว่างวันที่ 1-10 สิงหาคม 2563 ได้แก่ เทศกาลอาหารอร่อย ปั่นจักรยานฟุตบอลดาราออลสตาร์ การแสดงดนตรีระยองออนบิซมินิคอนเสิร์ตที่ชายหาด วังมาราธอน และวิ่งเพื่อระยอง Move forward โดยงานปั่นปลอดภัย ไประยองฮี และงานรันระยอง มีจำนวนผู้เข้าร่วมงาน 3,427 คน มีเงินหมุนเวียนจากผู้เข้าร่วมงาน จำนวน 6,353,167 บาท ประธานที่ประชุมแนะนำให้จังหวัดต่างๆ มีการขับเคลื่อนโดยจังหวัดเอง เริ่มจากงานขนาดเล็ก และใช้กิจกรรมจังหวัดระยองเป็นต้นแบบได้

5. การตอบสนองเฉพาะหน้า กรณีผู้บัญชาการกองทัพบกสหรัฐ เยือนประเทศไทย

สถานการณ์

ที่ประชุมสำนักงานประสานงานกลาง ศบค. ได้

พิจารณากรณีกองทัพบกขออนุญาตให้ พลเอกเจมส์ ซี แมคคอนวิลล์ (James C. McConville) ผู้บัญชาการทหารบก (ผบ.ทบ.) สหรัฐอเมริกา และคณะ เดินทางเยือน ประเทศไทย ในฐานะแขกของกองทัพบกไทย ระหว่างวันที่ 9-10 กรกฎาคม 2563 เพื่อเจรจาทำงานในระยะเวลานั้น (Working visit) และมีกำหนดการเข้าพบกับผู้บัญชาการทหารบกไทย และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมของไทย รวมถึงลงนามในเอกสารแถลงการณ์วิสัยทัศน์ร่วม Strategic Vision Statement ระหว่างกองทัพบกไทย และกองทัพบกสหรัฐอเมริกา เพื่อนำเรื่องที่กระทรวงกลาโหมทั้งสองประเทศได้แถลงไว้ในวิสัยทัศน์ร่วมไปสู่การปฏิบัติให้เป็นรูปธรรม

ประเด็นปัญหา

สำหรับกรณีการเดินทางเข้าประเทศไทยของ ผบ.ทบ.สหรัฐฯ และคณะ ไม่สามารถอยู่สถานกักตัวครบ 14 วัน เนื่องจากมาเยือนประเทศไทยในระยะเวลานั้นๆ และมีการกิจเยือนอีกหลายประเทศ จึงไม่สามารถกักตัวได้ ทั้งนี้ ผู้แทนกระทรวงกลาโหม ซึ่งแจ้งกำหนดการและมาตรการป้องกันในภาพรวม โดยมีการตรวจ COVID free ที่ท่าอากาศยานทหาร 2 บน. 6 ทอ. หลังจากนั้น มีชุดติดตามทางการแพทย์ ติดตามคณะตลอดเส้นทาง คณะ ผบ.ทบ.สหรัฐฯ เข้าพักที่โรงแรมคอนราด และมีแผนการเดินทางที่ชัดเจน ทั้งนี้กองทัพบกได้จัดรถนำขบวน เพื่อไม่ให้มีการออกนอกเส้นทาง กระทรวงสาธารณสุขมีข้อกังวลเกี่ยวกับกำหนดการที่ต้องพบปะผู้คนจำนวนมาก ทำให้มีความเสี่ยงต่อการแพร่กระจายเชื้อและมีการเสี่ยงรับรองที่ร้านอาหาร ซึ่งอาจมีความจำเป็นต้องจัดสถานที่ให้สามารถป้องกันได้อย่างรัดกุม

ผู้แทนกระทรวงการต่างประเทศ ให้ข้อสังเกตว่า กรณีนี้เป็นครั้งแรกที่อนุญาตให้แขกของรัฐบาลเดินทางเข้าราชอาณาจักรตามข้อกำหนดฉบับใหม่ โดยไม่ต้องกักตัวเป็นระยะเวลา 14 วัน อย่างไรก็ตาม ทางของไทยต้องมีมาตรการควบคุมที่เข้มข้น ต้องไม่อนุญาตให้คณะออกไปยังสถานที่สาธารณะ โดยเฉพาะห้องอาหาร หรือห้างสรรพสินค้า และต้องแจ้งให้คณะฯ ตรวจ COVID free เมื่อเดินทางมาถึงโดยไม่มีข้อต่อรอง

ผลวิเคราะห์กระบวนการดำเนินการตามนโยบาย

มีการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า สำหรับกรณีการเดินทางเข้าประเทศไทยของ ผบ.ทบ.สหรัฐฯ และคณะที่ไม่ต้องกักตัว 14 วันนั้น ซึ่งเป็นไปตามข้อกำหนด ฉบับที่ 12 ที่ออกตามความในมาตรา 9 แห่ง พรก. การบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 และตามคำสั่ง ศบค. ที่ 7/2563 ได้แก่ ผู้มีเหตุยกเว้นหรือเป็นกรณีที่นายกรัฐมนตรี หรือหัวหน้าผู้รับผิดชอบในการแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉิน อนุญาตให้เข้ามาในราชอาณาจักรได้ตามความจำเป็น โดยมีหลักเกณฑ์ในการรองรับการเดินทางของแขกของรัฐบาล ประกอบด้วย (1) เป็นคณะเล็กไม่เกิน 10 คน (2) เป็นการเดินทางระยะสั้น (3) มีการตรวจรับรองการปลอดเชื้อโควิด 19 ที่ประเทศต้นทางและเมื่อเดินทางถึงประเทศไทย (Double Negative) (4) ให้หน่วยราชการที่เป็นเจ้าภาพเชิญและกระดับสูงพิจารณาจัดเจ้าหน้าที่ประจำคณะในลักษณะ Liaison Officer (LO) ติดตาม (5) มีเจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุข และเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานความมั่นคงติดตามประจำคณะด้วย (6) ต้องจำกัดการเดินทางเฉพาะกำหนดการที่ได้ตกลงไว้ล่วงหน้าเท่านั้น ห้ามคณะเดินทางไปในที่สาธารณะและห้ามใช้ขนส่งมวลชน

ทั้งนี้ คณะของ ผบ.ทบ.สหรัฐฯ อยู่ภายใต้ข้อพิจารณาดังกล่าว โดยคณะฯ ของฝ่ายสหรัฐฯ ได้ยืนยันปฏิบัติตามมาตรการสาธารณสุขของไทย และมาตรการของ ศบค. อย่างเคร่งครัดทุกประการ สำหรับมาตรการสำคัญเมื่อคณะฯ เดินทางมาถึงและระหว่างอยู่ในประเทศไทยประกอบด้วย

1. การคัดกรองทางเดินหายใจและวัดไข้ที่ช่องทางเข้า-ออก ผ่านเครื่อง Thermo scan และมีการตรวจหาเชื้อโควิด 19 ซึ่งมีชุด Swab test ของกระทรวงสาธารณสุข และสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์การแพทย์ทหาร (Armed Forces Research Institute of Medical Sciences: AFRIMS) ร่วมกันตรวจ รวมทั้งมีการทำความสะอาด กระเป๋าสัมภาระของคณะฯ ด้วยการฉีดพ่นสารเคมี โดยเจ้าหน้าที่วิทยาศาสตร์ทหารบก (วศ.ทบ.) ซึ่งสวมชุดป้องกันการติดเชื้อ (Personal Protective Equipment:

PPE) และถุงมือยาง

2. การแยกยานพาหนะระหว่างคณะฯ ที่มาจากสหรัฐฯ และเจ้าหน้าที่ฝ่ายไทย โดยยานพาหนะของคณะสหรัฐฯ มีกระจกกันแยกระหว่างห้องพลขับและห้องผู้โดยสาร โดยสามารถติดต่อทางวิทยุสื่อสาร

3. คณะฯ และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง สวมหน้ากากอนามัยตลอดห้วงการเยือนทุกสถานที่ การเข้าร่วมพิธีต่าง ๆ ยังคงยึดถือมาตรการ Social distancing โดยมีการเว้นระยะห่างระหว่างบุคคล อย่างน้อย 1 เมตร

4. งดการทักทายด้วยการสัมผัสมือ และสัมผัสสิ่งของร่วมกัน ลดจำนวนผู้เข้าร่วมพิธี หรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในแต่ละสถานที่ ที่อยู่ในกำหนดการเยือนทุกแห่ง

5. มีการทำความสะอาดพื้นที่ด้วยการฆ่าเชื้อตามขั้นตอนที่ทาง ศบค. กำหนด

6. การรับประทานอาหาร ลักษณะการจัดอาหารให้แบบเฉพาะบุคคล โดยผ่านการแนะนำและตรวจสอบจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขของ ศบค. จัดให้มีเจลล้างมือทำความสะอาด เตรียมพร้อมทุกสถานที่

7. กระทรวงสาธารณสุขจัดชุดติดตามทางการแพทย์ ติดตามคณะตลอดเวลา ระยะเตรียมการมีการกำหนดหลักสูตร และฝึกอบรม ลงตรวจสอบสถานที่ และชี้แจงให้คำแนะนำแนวปฏิบัติ

ระยะปฏิบัติงานติดตาม : มีการประสานงานระหว่าง AFRIMS และกรมควบคุมโรคเป็นอย่างดี มีความยืดหยุ่นในการปฏิบัติงานสูง มีการติดตามผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการ รายงานความก้าวหน้า และสรุปงานรายวัน กำหนดการของทหารบก มีความชัดเจนได้รับความร่วมมือจากคณะ ผบ.ทบ.สหรัฐฯ ดีมาก

ผลการจากการปฏิบัติตามนโยบายของการเดินทางเยือนไทยของ ผบ.ทบ.สหรัฐฯ และคณะ นอกจากเป็นไปตามแผนการปฏิบัติ ภายใต้กรอบความร่วมมือที่มีร่วมกัน นอกจากก่อให้เกิดประโยชน์ต่อกองทัพบกของทั้งสองประเทศแล้ว ในประเด็นการปฏิบัติตามมาตรการควบคุมการแพร่ระบาดของโควิด 19 กองทัพบก ได้ตระหนักและให้ความสำคัญกับการปฏิบัติตามมาตรการด้านสาธารณสุขของไทย และข้อกำหนดของ

ศบค. อย่างเคร่งครัดทุกประการตั้งแต่วันที่คณะฯ เดินทางถึงไทย จนคณะฯ เดินทางออกจากไทยเรียบร้อย

วิจารณ์

การศึกษาศานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อโควิด 19 ใน 5 ประเด็นปัญหา ได้แก่ (1) การเดินทางเข้า-ออก ราชอาณาจักรตามช่องทางระหว่างประเทศ (2) กรณีการขอเข้าประเทศของแรงงานต่างด้าวภาคการเกษตร เช่น แรงงานเก็บลำไย ตัดอ้อย (3) การเปิดนาร่องท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต และอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี (Phuket & Samui Model) (4) การตอบสนองเฉพาะหน้า กรณีการไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง ศบค. เรื่อง การเดินทางเข้าราชอาณาจักรของทหารอียิปต์ และครอบครัวอุปถัมภ์ และ (5) การตอบสนองเฉพาะหน้ากรณีผู้บัญชาการกองทัพบกสหรัฐเยือนประเทศไทย ประเทศไทยมียุทธศาสตร์เพื่อการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อโควิด 19 ในระยะแรก คือ การป้องกันไม่ให้เกิดการแพร่ระบาดภายในประเทศ จึงได้มีการกำหนดนโยบาย ระเบียบการเข้า-ออกประเทศ ส่งผลกระทบต่อประชาชนทั้งประเทศ ในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านสุขภาพ เศรษฐกิจ และสังคม การวิเคราะห์ประเด็นปัญหาทั้ง 5 ด้าน ทำให้เห็นถึงการแปลงนโยบายสู่การปฏิบัติของหน่วยงานภาครัฐ จากส่วนกลางไปสู่จังหวัด และจากภาครัฐสู่ภาคประชาชน

กระบวนการวิเคราะห์นโยบายสาธารณะเพื่อการแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉินของโรคโควิด 19 กรณี 5 ประเด็นปัญหา จากการศึกษาี้ แสดงให้เห็นว่ารัฐมีการกำหนดนโยบายภายใต้เงื่อนไขสถานการณ์ฉุกเฉินของโรคโควิด 19 เพื่อแก้ไขปัญหาให้กับประชาชนอย่างเร่งด่วน โดยอาศัยจากข้อมูลด้านสาธารณสุข ได้แก่ สถานการณ์โรค ข้อเสนอแนะและแนวปฏิบัติ บริบทของพื้นที่ การปฏิบัติของหน่วยปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง กระแสสังคม โดยคำนึงถึงประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับ พิจารณาข้อดีข้อเสียที่อาจเกิดขึ้น ความคล่องตัวในการบริหาร ความสอดคล้องกับกฎหมายและการยอมรับของประชาชน ตลอดจนผลตอบแทนทางเศรษฐกิจต่าง ๆ

อย่างรอบด้าน และมีแนวทางการแก้ไขปัญหาย่างชัดเจน มีคณะกรรมการโรคติดต่อจังหวัด คณะกรรมการโรคติดต่อกรุงเทพมหานคร ศบค. จังหวัด เป็นหน่วยปฏิบัติระดับพื้นที่ รับนโยบายจาก ศบค. มาปฏิบัติ ซึ่งในระยะแรกของการแพร่ระบาด จังหวัดต้องดำเนินการตามนโยบายของ ศบค.

การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ จากกรณีตัวอย่างทั้ง 5 ประเด็นปัญหา พบว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถนำนโยบายไปปฏิบัติได้อย่างประสบผลสำเร็จ โดยปัจจัยของการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติจะประสบผลสำเร็จคือ หน่วยงานที่รับผิดชอบในการปฏิบัติ มีขีดสมรรถนะที่จะปฏิบัติตามได้อย่างมีประสิทธิภาพ นโยบายที่กำหนดมีเป้าหมาย และแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน มีกฎหมายข้อกำหนดรองรับ ได้รับแรงสนับสนุนจากภายนอกทั้งภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ประชาชนยอมรับในแนวทางการแก้ไขปัญห และได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง และ ศบค. มีการติดตามการดำเนินการตามนโยบาย ว่าได้ก่อให้เกิดผลกระทบตามที่ตั้งใจไว้ และเหมาะสมกับสถานการณ์หรือไม่ ซึ่งพบว่า ก่อให้เกิดผลลัพธ์ตามวัตถุประสงค์ และเหมาะสมกับสถานการณ์ในขณะนั้น ประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพึงพอใจกับการดำเนินการแก้ไขปัญหา เห็นได้ว่านโยบายที่ถูกกำหนดโดย ศบค. ในขณะนั้นประสบผลสำเร็จ สอดคล้องกับแนวคิดการวิเคราะห์นโยบายของ ดร. ทศพร ลิธิสัมพันธ์⁽¹⁰⁾ และ ผศ. ดร.ทวิตา กมลเวช⁽⁷⁾

ปัญหาและอุปสรรคของการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ พบว่า โครงสร้างการสั่งการระดับจังหวัด บางจังหวัดยังไม่ชัดเจน บางพื้นที่ยังไม่เกิดการบูรณาการของภาครัฐ ผู้ปฏิบัติตามนโยบายในระดับจังหวัดไม่มั่นใจคิดว่าไม่มีกฎหมายรองรับจึงกลัวถูกฟ้องร้อง และบางจังหวัดยังขาดการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน การสื่อสารภาครัฐ ในช่วงแรกมีความสับสน ไม่เป็นเอกภาพ เกิดข่าวลือ Fake news เป็นจำนวนมาก เป็นการสื่อสารเชิงรับมากกว่าเชิงรุก

โดยสรุป การแก้ไขปัญห 5 ประเด็น ตามนโยบายของ ศบค. เริ่มต้นการกำหนดนโยบาย การขับเคลื่อนนโยบายไปสู่การปฏิบัติเหมือนกัน กล่าวคือเกิดจากภาวะวิกฤตของโรคโควิด 19 ทำให้รัฐบาลมีความจำเป็นต้องแก้ไขปัญหาย่างเร่งด่วน โดยการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินในทุกเขตท้องที่ทั่วราชอาณาจักร เพื่อควบคุมการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 เพื่อความปลอดภัยของประชาชน และการดำรงชีวิตโดยปกติสุขของประชาชน และมีการจัดตั้งหน่วยงานพิเศษ เพื่อปฏิบัติหน้าที่ตาม พรก. การบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 คือ ศบค. โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นผู้อำนวยการศูนย์ฯ และให้อำนาจนายกรัฐมนตรี ในการแก้ไขปัญหาสถานการณ์โควิด 19 ให้เป็นไปอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการสื่อสารนโยบายที่ชัดเจน เพื่อให้หน่วยปฏิบัติสามารถนำไปปฏิบัติได้ และควรมีการสื่อสารกับประชาชนให้ประชาชนเข้าใจได้ง่ายและชัดเจน เพื่อป้องกันความสับสนต่อนโยบายและกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติ

2. ควรมีโครงสร้างของคณะกรรมการโรคติดต่อจังหวัด และมีกฎหมาย ข้อกำหนด หรือข้อสั่งการ รองรับ เพื่อให้การนำนโยบายไปปฏิบัติในระดับพื้นที่ ทันท่วงทีสถานการณ์และเกิดประโยชน์สูงสุด

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณ นพ.สุวธรรมชัย วัฒนา ยิงเจริญชัย อธิบดีกรมอนามัย (อธิบดีกรมควบคุมโรคในขณะนั้น) นพ. ปิยะ ศิริลักษณ์ รองอธิบดีกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ (ผู้ช่วยปลัดกระทรวงสาธารณสุขในขณะนั้น) พญ. วรยา เหลืองอ่อน ผู้อำนวยการกองโรคติดต่อทั่วไป (หัวหน้าทีมภารกิจด้านการจัดทำมาตรการหรือข้อสั่งการในขณะนั้น) สุดท้ายนี้ ขอขอบคุณ ทีมงานจากสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ทีมงานจากกรมควบคุมโรค คุณรุ่งประกาย วิฑูริชัย คุณจิระณี คงเกิด ที่ช่วยสนับสนุนและเป็นกำลังใจในการทำงานตลอดมา

เอกสารอ้างอิง

1. Emergency Operations Center. Situation report of the Pneumonia from the novel coronavirus 2019, Issue 25, on 28 January 2020. Emergency Operations Center. Department of Disease Control. 2020. (in Thai)
2. World Health Organization. Statement on the second meeting of the International Health Regulations (2005) Emergency Committee regarding the outbreak of novel coronavirus (2019-nCoV) [Internet]. Geneva. 2020 [cited 2021 Dec 9]. Available from: [https://www.who.int/news/item/23-01-2020-statement-on-the-meeting-of-the-international-health-regulations-\(2005\)-emergency-committee-regarding-the-outbreak-of-novel-coronavirus-\(2019-ncov\)](https://www.who.int/news/item/23-01-2020-statement-on-the-meeting-of-the-international-health-regulations-(2005)-emergency-committee-regarding-the-outbreak-of-novel-coronavirus-(2019-ncov))
3. The 3rd of the National Emerging Infectious Disease Preparedness Committee Meeting 2020, February 20, 2020. Government House of Thailand. 2020. (in Thai)
4. Prime Minister's Office. Re: Communicable Disease Act B.E. 2558 (2015). Government Gazette. No. 132. Section 86 Gor (September 8, 2015). (in Thai)
5. Prime Minister's Office. Re: Establishment of a Special Task Force to Perform Duties in Accordance with the Emergency Decree on Public Administration in Emergency Situations B.E. 2548 (2005). Government Gazette. No. 137. Special issue 69 Ngor (March 25, 2020). (in Thai)
6. Patton, Carl V. Basic Methods of Policy Analysis and Planning. Third Edition. New Jersey. Courier Companies. 2013.\
7. Kamolvej T. Policy Implementation and Policy Monitoring. Bangkok: Thammasat University; 2018. (in Thai)
8. Prime Minister's Office. Re: Regulation Issued under Section 9 of the Emergency Decree on Public Administration in Emergency Situations B.E. 2548 (2005) (No. 13) Government Gazette. No. 137. Special issue 174 Ngor (July 31, 2020). (in Thai)
9. Prime Minister's Office. Re: Establishment of a Special Task Force to Perform Duties in Accordance with the Emergency Decree on Public Administration in Emergency Situations B.E. 2548 (2005) (No. 6) Government Gazette. No. 137. Special issue 153 Ngor (June 30, 2020). (in Thai)
10. Sirisamphan T, Editor. Policy analysis techniques. 7th Edition. Bangkok: Chulalongkorn University. 2007. (in Thai)